

OBSAHOVÁ ANALÝZA ZPRAVODAJSTVÍ ČT

I. pololetí roku 2013

Zpracoval: Jaroslav Formánek a kolektiv autorů na základě datových podkladů poskytnutých oddělením VPA ČT

listopad 2013

ANALYTICKÝ TÝM

Jaroslav Formánek (1960)

- studium ve Francii, 1995-2007 zaměstnání a spolupráce ve francouzských médiích - časopisy Info Matin, Le Point, televize Antenne 2 (nyní France 2) a TF1, rádio France Culture, výzkum a analýza mediálního pokrytí prezidentských voleb 1995 a 2002
- 1992 – 2011 týdeník Respekt, z toho posledních pět let na plný úvazek v pražské redakci, napsal přes 600 článků a rozhovorů
- 1998 – 2003 spolupráce s českou sekcí rádia BBC
- 1992 – 2012 spolupráce s Českým rozhlasem, Svobodnou Evropou, publikování článků v Lidových novinách, časopisech Revolver Revue, Host, Babylon, Prostor

Viktor Šlajchrt (1952), spisovatel, novinář, jazykový redaktor a editor

David Bartoň (1973) publikuje a zároveň přednáší četbu klasických textů na FF UK v Praze

Ivana Vajnerová (1964) – novinářka, editorka a komentátorka

Kateřina Mázdrová (1960) – redaktorka Respektu

I. VÝCHODISKA

I. 1. CÍLE ANALÝZY

Cílem zpracované analýzy je sofistikované ohodnocení informační kvality zpravodajství ČT v období od 1.1. 2013 do 30.6. 2013 vzhledem k požadavkům vyplývajícím:

- **z českého mediální práva,**
- **z hlediska mezinárodně uznávaných kritérií profesionální kvality zpravodajství pro média veřejné služby.**

I. 2. POŽADAVKY NA ZPRAVODAJSTVÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY

OBEČNÁ KRITÉRIA INFORMAČNÍ KVALITY

Především média veřejné služby mají vzhledem ke své úloze poskytovat občanům informace umožňující přímou či nepřímou účast na politickém procesu. Proto musí především plnit taková kvalitativní kritéria, jaká od každého sdělení příjemce informací (divák) očekává – tzv. **kritéria všeobecné informační kvality:**

- **relevance,**
- **pravdivost,**
- **srozumitelnost.**

Příjemce (divák) pokládá sdělení za informativní pouze tehdy, má-li potřebnou relevanci (tj. jsou-li pro něj prezentované informace nějakým způsobem důležité či užitečné) a rozpozná-li ve sdělení vztah ke kontextu, který je pro něj významný.

Je-li sdělení nepravdivé, pak neobsahuje informaci, nýbrž dezinformaci.

Pokud je sdělení nesrozumitelné, nelze z něj žádnou informaci čerpat.

Pravdivost = Přesnost + Transparentnost + Různorodost + Nestrannost

Nestrannost = Věcnost (resp. Neutralita) + Vyváženost

Uvedená kritéria novinářské profesionality (kvality novinářské praxe)

představují nejdůležitější vlastnosti objektivity, která je zahrnuta i do českého mediálního práva – viz např. Zákon o ČT, Kodex ČT atd.

I.3. CHARAKTERISTICKÁ KRITÉRIA KVALITY ZPRAVODAJSTVÍ ČT

Metodika použité obsahové analýzy je postavena na principech standardně používaných přístupů obsahové analýzy zahrnující jak její kvantitativní, tak i kvalitativní složku (viz například v českém prostředí dobře známá publikace: Lutz Hagen, Měření informační kvality. In: Winfried Schulz et. al., Analýza obsahu mediálních sdělení. Praha: Karolinum, 2004, str. 51-69).

Legislativou požadované poskytování objektivních informací vnímá použitá metodika současně jako požadavek vysoké míry informační kvality a profesionálního zpracování kladený na zpravodajství ČT. Jednotlivé požadavky na zpravodajství vyplývající např. z Kodexu ČT byly operacionalizovány do hodnotitelných znaků indikujících kvalitativní úroveň jednotlivých všeobecně uznávaných kritérií, které určují míru profesionality zpracování vytvářeného zpravodajství resp. jeho celkovou kvalitu (blíže viz dokument: Použitá metodologie). Kvalitu zpracování analýza zkoumá individuálně u každého příspěvku z náhodně vybraného reprezentativního vzorku příspěvků z jednotlivých zpravodajských pořadů ČT. Výsledky zjištěné nad celým vzorkem následně zobecňuje na celé zpravodajství ČT.

Vzájemnou souvislost kritérií profesionálního zpracování ilustruje následující schéma:

Celková informační kvalita zpravodajství (objektivita)						
Relevance (externí + interní)	Pravdivost (Pravdivý obraz skutečnosti)					Srozumitelnost <i>(její indikátory nebyly dosud prodiskutovány, proto nebyla vyhodnocována)</i>
	Přesnost (zahrnující i interní relevanci)	Různorodost (tématická + názorová)	Nestrannost		Transparenčnost	
			Vyváženost (názorová)	Věcnost = Neutralita		

I. 4. VÝBĚROVÝ VZOREK A MEZIROČNÍ SROVNÁNÍ (1/2)

Pokud jsou příspěvky ke zkoumání vybrány náhodným výběrem a v dostatečném množství, pak je možné na výběrový soubor aplikovat nástroje statistiky a dosažená zjištění zobecnit na celé zpravodajství. Jde o identický postup jako v případě realizace výzkumů veřejného mínění – roli respondentů v kvantitativní obsahové analýze představují jednotlivé příspěvky a úlohu jednotlivých otázek v dotazníku pak přebírají jednotlivé pevně stanovené znaky charakterizující kvalitu zpravodajství.

Z hlediska statistických principů je třeba mít na vědomí jistá omezení pro interpretaci a zobecnění výstupů této analýzy, které jsou limitovány počtem příspěvků, jež měla za I.pololetí roku 2013 k dispozici. Jedná se o celkem 249 náhodně vybraných příspěvků (blíže viz samostatný dokument: Použitá metodika náhodného výběru) z různých zpravodajských pořadů ČT (viz *struktura zkoumaných příspěvků podle zpravodajských pořadů na následném listu 7*).

V této souvislosti je třeba poznamenat, že výsledky získané nad zkoumaným vzorkem 249 příspěvků za 1. pololetí roku 2013 mohou být relevantně zobecněny na posuzování míry objektivity celého zpravodajství ČT ve všech jeho hodnocených vlastnostech, pouze s výjimkou kritéria vyváženosti. Rozšíření zobecňující interpretace bude možné v analýze za celý rok 2013, kde bude celkově hodnoceno podstatně více příspěvků.

I. 4. VÝBĚROVÝ VZOREK A MEZIROČNÍ SROVNÁNÍ (2/2)

STRUKTURA ANALYZOVANÝCH PŘÍSPĚVKŮ PODLE ZPRAVODAJSKÝCH POŘADŮ

vysílací čas (HODINA) Zprávy na ČT24	10	12	12:30	13	13:30	14	14:30	15	15:30	16	Ekonomika 16:48	17	17:30	18:30	Události 19	20	21	23	24	
počet příspěvků	17	19	2	5	2	8	4	8	2	30	10	11	4	3	65	4	12	32	11	249

MEZIROČNÍ SROVNÁNÍ:

Pro sledování časového vývoje jsou vedle aktuálně zjištěných úrovní indikátorů charakterizující kvalitu zpravodajství ČT v I. pololetí 2013 uváděny také hodnoty indikátorů za rok 2012. V roce 2012 vstupní soubor tvořily proporčně více příspěvky Událostí oproti příspěvkům Zpráv na ČT24, zatímco v 1. pololetí roku 2013 i díky zdvojnásobení počtu příspěvků bylo možné analyzovat podstatně více příspěvků ze Zpráv na ČT24.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II. 1. RELEVANCE

II.1. RELEVANCE (1/3)

RELEVANCE - VÝCHODISKA

Relevance je hodnocena ze dvou úhlů pohledu – tzv. externího a tzv. interního.

Externí (vnější) relevancí rozumíme, nakolik téma určité zprávy působí na společnost nebo politický systém.

Interní relevance: Fakta jsou vnitřně relevantní, pokud jsou součástí úplného a srozumitelného podání události. Vnitřní relevance značně souvisí s úplností sdělení. Podávat úplné zpravodajství znamená uvádět všechna fakta, která s daným tématem souvisejí.

EXTERNÍ RELEVANCE - HODNOCENÍ

Externí relevance (jako jedno z kritérií kvality zpravodajství) byla v rámci jednoho příspěvku vyhodnocena jako naplněná, pokud prezentovaná témata mohla nebo budou moci v jakémkoli směru ovlivnit významně nebo zaznamenanatelně kvalitu života nějaké socio-demografické skupiny v ČR, která není marginální. Vzhledem k přijaté definici nebyla externí relevance vyhodnocována u příspěvků se zahraniční tematikou.

Úroveň externí relevance zpravodajství jako celku je posuzována jako kvalitnější, čím vyšší je hodnota následujícího indikátoru:

- podíl příspěvků popisujících témata nebo události s významným nebo alespoň zaznamenaným dopadem na život nějaké nemarginální skupiny obyvatel ČR.

Význam témat prezentovaných v jednotlivých příspěvcích je klasifikován na 4 bodové škále.

II.1. RELEVANCE (2/3)

INTERNÍ (VNITŘNÍ) RELEVANCE – VYHODNOCENÍ

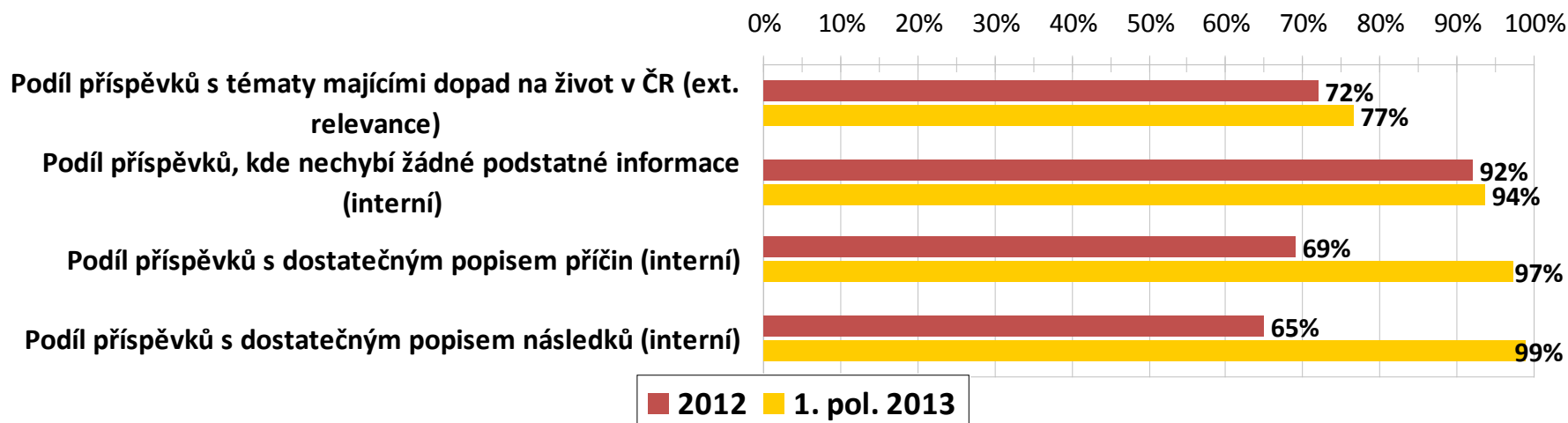
Úroveň interní relevance zpravodajství je posuzována jako kvalitnější, čím vyšší je hodnota každého ze zkoumaných indikátorů:

- podíl příspěvků, kde nechybí žádná relevantní informace nebo souvislost,
- podíl příspěvků, kde jsou dostatečně popsány příčiny vzniku popisované události nebo jevu,
- podíl příspěvků, kde jsou dostatečně popsány možné důsledky popisované události, jevu nebo záměru.

Úrovně všechny 3 hodnocených indikátorů interní relevance vyhodnocují analytici pro každých příspěvek zvlášť podle příslušně stanovených škál pro hodnocení úplnosti resp. dostatečnosti popisu. Použitá metodologie hodnocení relevance má své kvalitativní jádro a správné a korektní vyhodnocení všech indikátorů se neobejde bez aktuální a hluboké znalosti mediální i skutečné situace. Proto musí minimálně tuto část obsahové analýzy vyhodnocovat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

II. 1. RELEVANCE 3/3

- Oproti roku 2012 došlo k nárůstu příspěvků, informujících o tématech, která mohou mít významný nebo zaznamenanatelný dopad na život obyvatel o 5 p.b., což znamená významné zvýšení tohoto indikátoru externí relevance.
- Podíl příspěvků, kde nechybí žádná relevantní informace nebo souvislost, vzrostl oproti loňskému roku o 2 p.b.
- Zbylé dva indikátory interní relevance (dostatečný popis příčin prezentovaného jevu či události a popis možných následků) byly vyhodnocovány jinou metodou než v roce 2012, proto je nelze meziročně srovnávat.
- Dosažené úrovně všech jednotlivých indikátorů relevance převyšují standardní požadavky kladené na veřejnoprávní média.

II.2. PŘESNOST

II.2. PŘESNOST (1/2)

PŘESNOST – VÝCHODISKA

Ověřit, zda výpovědi ve zprávě odpovídají skutečnosti, je možné pouze tak, že je metodicky opodstatněným postupem porovnáváme s realitou. Zda jsou v příspěvku (zprávě) uvedena všechna fakta správně, resp. přesně, lze exaktně zjišťovat pouze zpětně a u vybraných tematických příspěvků, kde jsou fakta přesně popsána - například příspěvky týkající se obsahu mezinárodních smluv mezi ČR a EU nebo u příspěvků informujících o výstupech z ČSÚ či ČNB. (Tento konkrétní postup ale (zatím) nebyl pro účely této analýzy využit.) Zjištění chybovosti na takto tematicky omezeném vzorku lze pak do jisté míry aproximovat i na celé zpravodajství.

PŘESNOST – VYHODNOCOVÁNÍ

Zvolená metodologie vychází z široce uznávaného předpokladu:

Čím více podobných, třeba i nepodstatných chyb ve zpravodajství určitého média najdeme, o to je pravděpodobnější, že se v něm vyskytují i chyby obtížněji ověřitelné a opačně.

Konkrétně byly pro posuzování míry celkové přesnosti zpravodajství použity následující indikátory:

- Podíl příspěvků, kde jsou všechny prezentované informace uvedeny přesně a správně včetně souladu obsahu příspěvku s obrazem,
- Podíl přesně popsaných zdrojů vůči všem použitým.

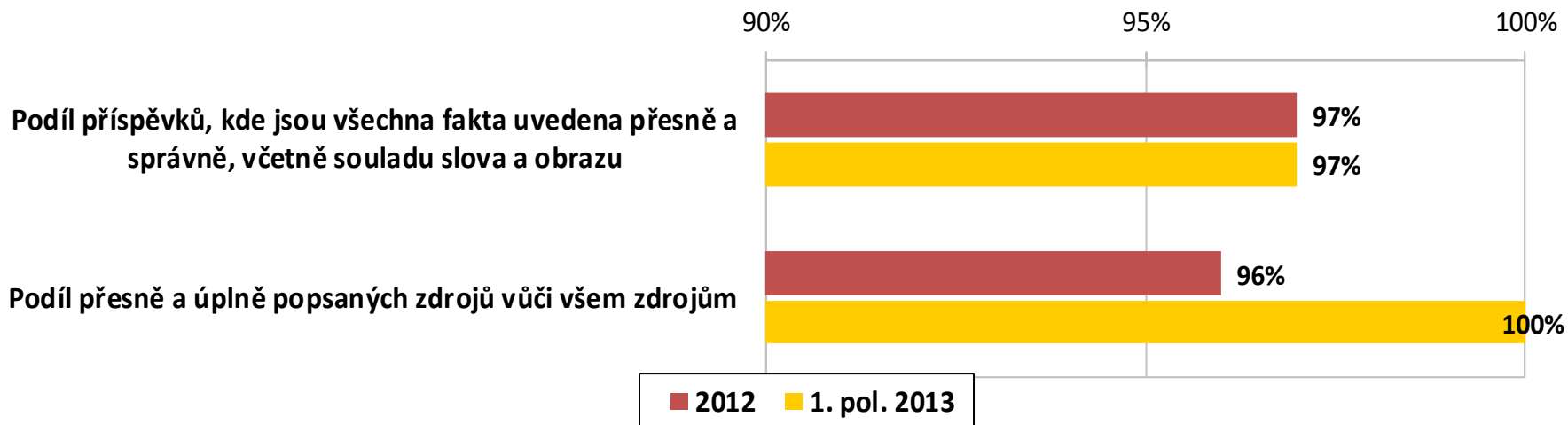
Hodnocená úroveň přesnosti zpravodajství je tím vyšší čím vyšší je hodnota každého z posuzovaného indikátoru.

Použitá metodologie pro hodnocení přesnosti má své kvalitativní jádro a správné a korektní vyhodnocení obou indikátorů se neobejde bez aktuální a hluboké znalosti mediální i skutečné situace. Proto musí minimálně tuto část obsahové analýzy vyhodnocovat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

II. 2. PŘESNOST (2/2)

- Oproti roku 2012 došlo k nárůstu přesně a úplně popsaných zdrojů o 4 p.b., což znamená významné zvýšení tohoto indikátoru přesnosti.
- Podíl příspěvků, kde jsou všechny informace popsány přesně, vzrostl jen mírně (v rámci statistické chyby), a dále si tak zachovává vysokou nadstandardní úroveň.

Dosažené úrovně obou zvolených indikátorů přesnosti převyšují standardní požadavky kladené na veřejnoprávní média.

II.3. RŮZNORODOST

II. 3. RŮZNORODOST (1/7)

RŮZNORODOST - VÝCHODISKA

Zákon o ČT klade na ČT požadavek:

„poskytovat objektivní a všestranné informace (viz par. 2, odst. (2)).“

Na tento požadavek navazuje ust. čl 1.2. Kodexu ČT:

„Programy České televize umožňují svobodné šíření, výměnu, případně konfrontaci informací, názorů a postojů. Základní smysl jejího působení spočívá ve vytváření otevřeného prostoru pro veřejnou rozpravu o otázkách veřejného zájmu a pro sdělování rozmanitých zkušeností či prožitků vnímání světa, který diváky obklopuje.“

Se dvěma předchozími požadavky mimo jiné souvisí následující ustanovení z preambule Kodexu ČT:

„(ČT) informuje, poskytuje kritickou reflexi událostí, vzdělává a baví v ovzduší úcty k člověku, k jeho dílu i ke všem formám existence. Předpokladem úspěšného plnění takto obecně vytyčeného poslání je poznání potřeb občanů a jednotlivých diváckých skupin, proto bude ČT neustále hledat a posilovat zpětné vazby s veřejností.“

Kritérium rozmanitosti je na základě uvedených východisek vyhodnocováno ve dvou následujících rovinách:

- 1) Různorodost z pohledu tématické všestrannosti zpravodajství.
- 2) Různorodost z hlediska zastoupení širokého spektra názorů resp. informačních zdrojů ve zpravodajství.

II. RŮZNORODOST (2/7)

RŮZNORODOST TÉMATICKÁ - VYHODNOCENÍ

Tj. různorodost z pohledu podávání všestranných informací zpravodajstvím. Tematická skladba zpravodajství musí v první řadě odpovídat požadavkům, kladených na zpravodajství veřejné služby. Sekundárním indikátorem míry naplňování tematické různorodosti je srovnání rozložení tematických skupin příspěvků odvysílaných ve zpravodajství s očekáváním diváků.

Z údajů uvedených v tabulce na následujícím listu je patrné navýšení zpráv z domácí politiky oproti loňskému roku způsobené především prezidentskými volbami, které probíhaly na začátku roku a informováním o okolnostech spojených s pádem vlády v červnu.

Tematická skladba odvysílaných příspěvků je vhodným a úspěšným kompromisem mezi požadavky kladenými na vysílání veřejné služby zformulované především do stanovených obecných cílů, tj. zejména 1. a 4., které se týkají především zpravodajství na jedné straně:

Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie.

Cíl 4: Představování světa občanům České republiky.

a diváckým očekáváním na straně druhé.

II. 3. RŮZNORODOST (3/7)

SROVNÁNÍ ROZLOŽENÍ PREZENTOVANÝCH TÉMAT S OČEKÁVÁNÍM DIVÁKŮ

(jeden příspěvek mohl být zařazen do více tématických skupin)

Variabilita typů zpráv podle očekávání diváků (Kodex 1.3.: Česká televize dbá při naplňování zákonem a Kodexem uloženého závazku veřejné služby o uspokojení potřeb občana - televizního diváka.)	Rozložení tématických skupin v odvysílaných příspěvcích		% objem diváků, kteří preferují tématickou skupinu
	2012	1. pol. 2013	
Zprávy z domácí politiky	22%	34%	29%
Zprávy z domácí ekonomiky a hospodářství	18%	17%	34%
Politické a ekonomické zprávy ze zahraničí	31%	33%	19%
Zprávy o kriminalitě	14%	14%	16%
Zprávy o dopravních nehodách, živelních katastrofách	7%	10%	20%
Zprávy z oblasti kultury	8%	6%	17%
Regionální zprávy s politicko ekonomickým kontextem	3%	2%	58%
Regionální zprávy bez politicko ekonomického kontextu	8%	11%	
Zprávy s náboženskou a duchovní tematikou	1%	1%	X
Informace z oblasti vědy a výzkumu	2%	2%	X
Zprávy o slavných lidech, celebritách	3%	5%	9%
Praktické informace z oblasti práva s politickým kontextem	0%	3%	18%
Praktické informace z oblasti práva bez politického kontextu	3%	3%	
Praktické informace a rady spotřebitelského charakteru s politicko ekonomickým kontextem	2%	1%	26%
Praktické informace a rady spotřebitelského charakteru bez politicko ekonomického kontextu	5%	4%	
Zajímavosti, perličky z domova i ze světa	14%	5%	26%
Sportovní zprávy	x	10%	x

II. 3. RŮZNORODOST (4/7)

RŮZNORODOST NÁZOROVÁ - VYHODNOCENÍ

Tj. různorodost z hlediska rozložení citovaných a prezentovaných názorů ve zpravodajství. Hodnocení názorové různorodosti prostřednictvím některých společných indikátorů úzce souvisí s posuzováním naplňování kritéria vyváženosti. Souvislost s uvedeným kritériem vyplývá především z ust. Zákon o ČT ustanovuje v § 2, a Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání § 31, odst 3.

Uvedené legislativní požadavky byly operacionalizovány do následujících indikátorů pro hodnocení názorové různorodosti celkové vyváženosti zpravodajství:

- rozložení všech citovaných informačních zdrojů,
- rozložení citovaných informačních zdrojů podle jejich názorového politického zařazení (podle tohoto indikátoru je také vyhodnocováno kritérium Vyváženosti),
- rozložení použitých odborných zdrojů podle jejich názorové orientace a následné vyhodnocení jeho vyváženosti (podle tohoto indikátoru jsou také vyhodnocována kritéria Vyváženosti a Věcnosti).

II. 3. RŮZNORODOST (5/7)

NÁZOROVÁ RŮZNORODOST – VYHODNOCENÍ PODLE STRUKTURY POUŽITÝCH CITACÍ

V tabulce jsou klasifikované všechny přímé citace použité ve zkoumaných příspěvcích. Struktura převzatých informačních zdrojů je vyhodnocována na jiném místě – jako indikátor Transparentnosti – viz list 36.

Oproti loňskému roku vzrostl podíl citací politiků a představitelů vlády. To je způsobeno především relativně vyšším výskytem příspěvků s tématy z oblasti domácí politiky.

Názorová různorodost je podle rozložení citovaných zdrojů dostatečná a vyhovující . Jedinou dílčí otázkou je, zda by nestálo za úvahu mírné posílení citací odborníků na úkor citací aktérů událostí.

Poznámka: Součet zdrojů uvedených v tabulce dává 100%.

zkoumané období	politici	představitelé vlády	přímí aktéři události resp. střetu	jiné zdroje	odborníci
2012	17%	4%	55%	19%	6%
1. pol. 2013	20%	9%	53%	13%	4%

II. 3. RŮZNORODOST (6/7)

NÁZOROVÁ RŮZNORODOST – VYHODNOCENÍ PODLE STRUKTURY CITACÍ POLITICKÝCH PŘEDSTAVITELŮ

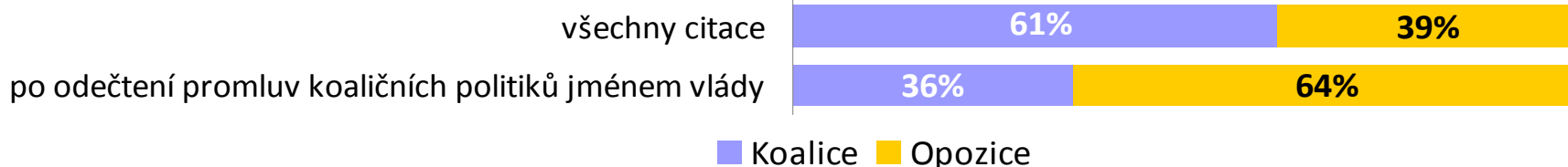
Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: **Názorová různorodost tím vyšší, čím pestřejší je zastoupení citovaných představitelů politických stran z hlediska jejich názorového zařazení na levo - pravé škále.**

Bohužel je zkoumaný vzorek příliš malý na to, než aby bylo možné zkoumat celé spektrum citovaných politických názorů podle politické příslušnosti citovaných k jednotlivým stranám. Proto byl běžně používaný indikátor transformován do zjednodušeného indikátoru konstruovaného podle přiřazení citovaných ke koalici resp. opozici (včetně mimoparlamentní). (Podle tohoto indikátoru je také vyhodnocováno kritérium Vyváženosti zpravodajství – viz list 26.)

Horní pruh grafu udává vzájemný poměr všech zaznamenaných citací mezi představiteli koaličních a opozičních stran, tedy i těch, kde politici koaličních stran vystupovali jménem vlády a nikoli jménem své strany. Spodní pruh grafu zobrazuje vzájemný poměr mezi koalicí a opozicí po odečtení citací, kdy představitelé koaličních stran vystupovali jménem vlády.

Na základě obou složek použitého zjednodušeného indikátoru lze s jistým omezením (daným příliš malým zkoumaným vzorkem) konstatovat, že názorová vyváženost zpravodajství ČT je z tohoto pohledu dostatečná a vyhovující.

Rozložení citací koaličních a opozičních politiků

II. 3. RŮZNORODOST (7/7)

NÁZOROVÁ RŮZNORODOST – VYHODNOCENÍ PODLE CITOVANÝCH ODBORNÍKŮ Z HLEDISKA JEJICH AKTUÁLNÍHO POLITICKÉHO NÁZOROVÉHO POSTOJE

Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: Čím rovnoměrnější je rozložení citací odborníků s aktuálními názorovými přístupy (a) levicovými, b) středovými, c) pravicovými), tím vyšší je i názorová různorodost zpravodajství z tohoto úhlu pohledu.

Zvolená metodologie upřednostňuje klasifikaci zařazení odborného názoru na levo -pravé politické škále podle použitého konkrétního a aktuálního a obsahu a zaměření názorového postoje odborníka v každém jednotlivém příspěvku (a je tedy použito ryze individuální hodnocení) oproti dlouhodobě převažujícím politickým názorům odborníka.

Ve zkoumaném vzorku bylo identifikováno pouze 25 příspěvků, kde byly citováni odborníci. To je příliš malý počet, než aby mohly být učiněny zobecňující závěry. Přesto se dá s opatrností říci, že v ryze zpravodajských relacích ČT převládají neutrální postoje odborníků nad politicky vyhraněnými, což do jisté míry může omezovat názorovou různorodost zkoumané části zpravodajství ČT. Jinak tomu ale může být například v pořadu Události a komentáře nebo OVM (nebyly zkoumány) a ty mohou prezentovat politicky vyhraněnější odborné postoje.

Uvedený indikátor je zároveň využíván pro hodnocení kritéria Vyváženosti i Věcnosti.

	Levicové přístupy odborníků	Neutrální přístupy odborníků	Pravicové přístupy odborníků	Ambivalentní přístupy odborníků
počty citací odborníků podle jejich politického názorového vyjádření	1	24	0	0

II.4. VYVÁŽENOST

II. 4. VYVÁŽENOST (1/4)

VYVÁŽENOST – VÝCHODISKA

Zákon o ČT ustanovuje v § 2, odst.(2): *Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání jsou zejména: poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů,*

Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ustanovuje v §31, odst 3: *Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politickopublicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.*

Uvedené legislativní požadavky byly operacionalizovány do následujících indikátorů pro hodnocení celkové vyváženosti zpravodajství ČT:

- rozložení použitých informačních zdrojů podle jejich názorového politického zařazení - konkrétně rozložení zdrojů vycházejících z vládní koalice na straně jedné a opozice (včetně mimoparlamentní) na straně druhé a následné vyhodnocení jeho vyváženosti,
- rozložení citovaných odborných zdrojů podle jejich názorové orientace a následné vyhodnocení jeho vyváženosti,
- obvykle používané rozložení zmínek v pozitivních resp. negativních souvislostech o subjektech vládní koalice na straně jedné a opozičních na straně druhé muselo být pro příliš malý zkoumaný vzorek aproximativně nahrazeno vyhodnocením rozložení hodnotového vyznění příspěvků se zmínkou o vládě.

Vyhodnocování uvedených indikátorů Vyváženosti do značné míry souvisí s vyhodnocováním Názorové různorodosti a Věcnosti.

II.4. VYVÁŽENOST (2/4)

VYVÁŽENOST – VYHODNOCENÍ PODLE STRUKTURY CITACÍ POLITICKÝCH PŘEDSTAVITELŮ

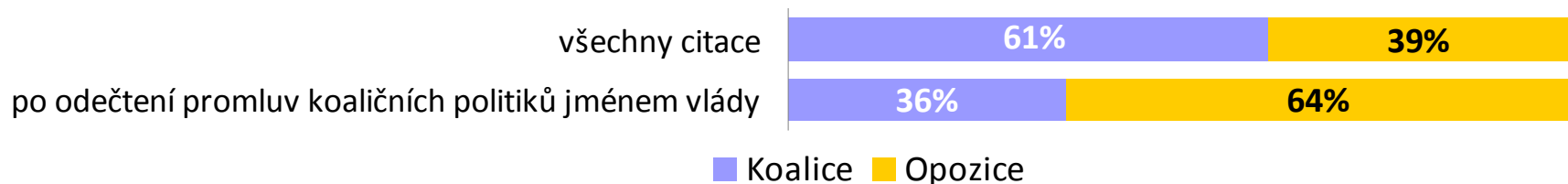
Vyváženost je podle tohoto indikátoru tím vyšší, čím vyváženěji jsou citováni představitelé jednotlivých politických stran z hlediska na základě principu „odstupňované rovnosti“ a ve smyslu ust. čl. 6.2. Kodexu ČT.

Jak již bylo řečeno, zkoumaný vzorek je příliš malý, proto byl běžně používaný indikátor transformován do zjednodušeného polarizovaného indikátoru konstruovaného podle přiřazení citovaných ke koalici resp. opozici (včetně mimoparlamentní). (Podle tohoto indikátoru je také vyhodnocováno kritérium Názorové Různorodosti – viz list 22)

Horní pruh grafu udává vzájemný poměr všech zaznamenaných citací mezi představiteli koaličních a opozičních stran, tedy i těch, kde politici koaličních stran vystupovali jménem vlády a nikoli jménem své strany. Spodní pruh grafu zobrazuje vzájemný poměr mezi koalicí a opozicí po odečtení citací, kdy představitelé koaličních stran vystupovali jménem vlády.

Na základě obou složek použitého zjednodušeného indikátoru lze s jistým omezením (daným příliš malým zkoumaným vzorkem) konstatovat, že vyváženost zpravodajství ČT je z tohoto pohledu dostatečná a vyhovující.

Rozložení citací koaličních a opozičních politiků

II. 4. VYVÁŽENOST (3/4)

VYVÁŽENOST – VYHODNOCENÍ PODLE CITOVANÝCH ODBORNÍKŮ Z HLEDISKA JEJICH AKTUÁLNÍHO POLITICKÉHO NÁZOROVÉHO POSTOJE

Obdobný indikátor je používán pro vyhodnocování Názorové různorodosti (viz list 23) i Věcnosti (Neutrality) zpravodajství (viz list 31).

Vyváženost je podle tohoto indikátoru tím vyšší, čím rovnoměrněji (vyváženěji) jsou citováni odborníci s aktuálním levicovým vyjádřením na straně jedné a pravicovým na straně druhé. Způsob klasifikace názorového postoje odborníka (v každém jednotlivém příspěvku) je popsán na listu 23.

Jak již bylo řečeno, zkoumaný vzorek je příliš malý, než aby mohly být učiněny zobecňující závěry. Přesto se dá s opatrností říci, že v ryze zpravodajských relacích ČT převládají striktně neutrální postoje odborníků nad oběma politicky vyhraněnými (tedy levicovými i pravicovými), což lze klasifikovat jako vyváženost při dominanci neutrality. Z tohoto pohledu je tedy zpravodajství ČT téměř zcela vyvážené.

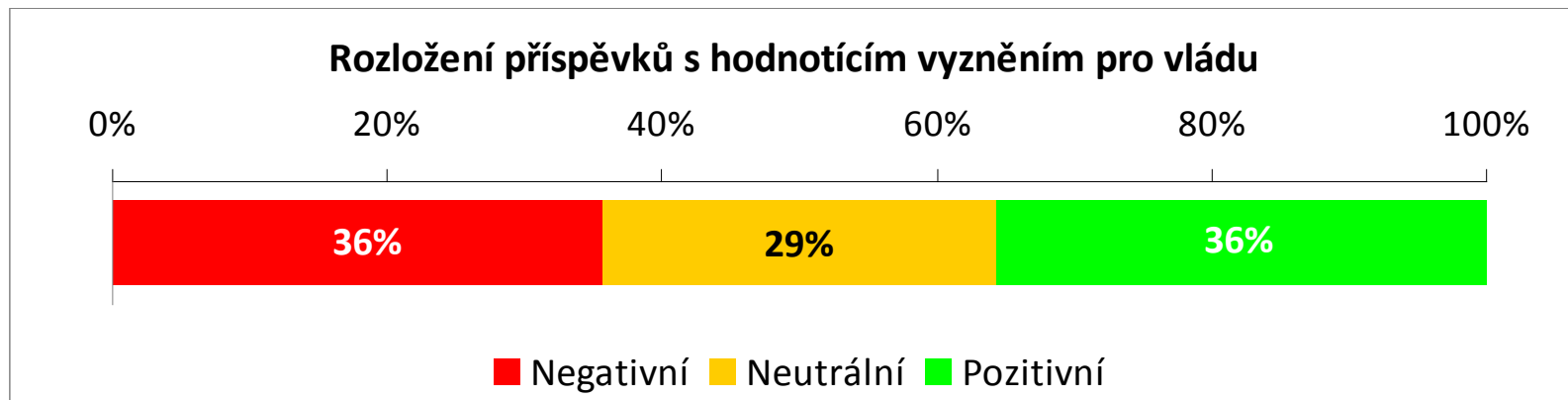
	Levicové přístupy odborníků	Neutrální přístupy odborníků	Pravicové přístupy odborníků	Ambivalentní přístupy odborníků
počty citací odborníků podle jejich politického názorového vyjádření	1	24	0	0

II. 4. VYVÁŽENOST (4/4)

VYVÁŽENOST – VYHODNOCENÍ PODLE HODNOTÍCÍHO VYZNĚNÍ (TONALITĚ) PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O VLÁDĚ

Podle tohoto indikátoru je Vyváženost zpravodajství ČT tím vyšší, čím vyváženěji jsou ve zpravodajství jako celku zastoupeny příspěvky s celkově negativním hodnotícím vyzněním pro vládu ČR na straně jedné a pozitivním na straně druhé.

Přes relativně nízký počet příspěvků s přímou zmínkou o vládě ČR lze s jistou opatrností (na základě tohoto použitého zjednodušeného indikátoru) konstatovat, že vyváženost zpravodajství ČT jako celku je z tohoto úhlu pohledu dostatečná a vyhovující.

II.5. VĚCNOST

(někdy nazývaná jako Neutralita)

II.5. VĚCNOST (1/3)

VĚCNOST – VÝCHODISKA

Míra naplnění kritéria věcnosti (plus kritéria vyváženosti ve vzájemné souvislosti) sytí vlastnost nestrannosti zpravodajství (včetně politické publicistiky) , která je nejen zahrnuta do mediálního práva ČR, ale je požadována i z hlediska profesionality novinářské praxe.

VĚCNOST – HODNOCENÍ

1) Indikátor podle hodnotícího soudu vyřčeném redakcí:

Ryzí, "tvrdá" zpráva nesmí obsahovat žádná novinářská hodnocení, protože recipienti nemají být při tvorbě názoru ovlivňováni tím, že se zprávy podávají z perspektivy určitých postojů – v opačném případě jde o porušení principu věcnosti a to jak z hlediska kvality novinářské praxe, tak i vzhledem k požadavkům Kodexu ČT. Podle tohoto indikátoru je zpravodajství tím věcnější, čím méně se vyskytuje příspěvků bez vyřčeného hodnocení redakcí.

2) Indikátor podle průměrného hodnotícího vyznění celého zpravodajství:

Každý příspěvek naopak může obsahovat hodnotící zmínky o jakémkoli popisovaném objektu (vyřčené kýmkoli jiným než příslušníkem redakce). Celkové hodnotící vyznění (tonalita) každého jednotlivě zkoumaného příspěvku může (podle zvolené metodiky, která respektuje i možnost souběžného hodnocení více objektů v jednom příspěvku) nabývat hodnot ze spojitého intervalu od -100% (max. neg. vyznění) až do +100% (maximálně poz. vyznění). Jako jeden z indikátorů celkové věcnosti zpravodajství je stanoven průměr absolutních hodnot odchylek od zcela neutrálního vyznění (0% hodnotícího vyznění) . Podle tohoto indikátoru je zpravodajství jako celek chápáno jako tím věcnější, čím více se tento indikátor blíží 0%. *(Poznámka: Použitá metodika pro označení úrovně hodnotícího vyznění jednotlivých příspěvků zůstala stejná jako v roce 2012, jen způsob výpočtu průměrného hodnotícího vyznění zpravodajství jako celku se změnil.)*

II.5. VĚCNOST (2/3)

VĚCNOST – HODNOCENÍ

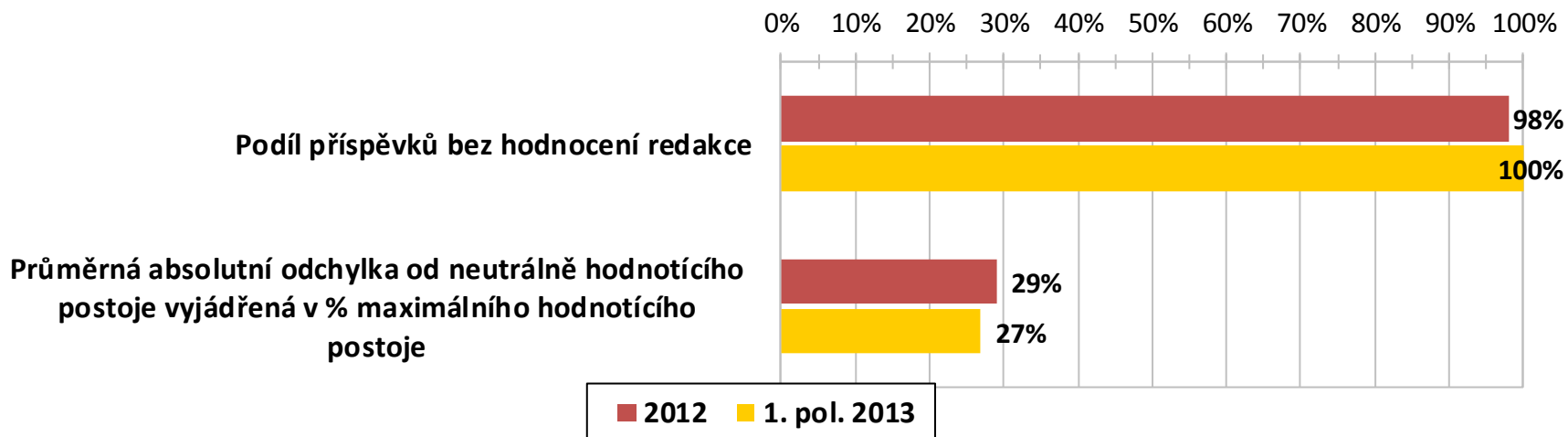
3) Indikátor podle rozložení citací odborníků na levo - pravé názorové škále:

Podle tohoto indikátoru je zpravodajství tím věcnější, čím vyšší je podíl neutrálních (středových) vůči všem odborným citacím. Tento zjištěný podíl činí 96% a z tohoto pohledu je tedy zpravodajství ČT věcné – viz list 23, kde je použit shodně konstruovaný indikátor pro hodnocení Názorové různorodosti.

II.5. VĚCNOST (3/3)

Ani v jednom případě ze zkoumaného vzorku příspěvků nepoužil žádný redaktor zpravodajství ČT hodnotící soud. Z tohoto hlediska je tedy zpravodajství 100% věcné, což je vynikající výsledek. Meziročně vzrostl tento indikátor o 2 p.b.

Z druhého úhlu pohledu na hodnocení věcnosti, tedy podle průměrné absolutní odchylky od neutrálního hodnotícího vyznění, je dosahovaná úroveň věcnosti zpravodajství ČT téměř ideální. Hodnota uvedeného indikátoru se totiž nachází ve středu intervalu 25% až 35%, který byl stanoven použitou metodikou jako nutná podmínka pro vyslovení závěru, že zpravodajství veřejnoprávního média z tohoto úhlu pohledu beze zbytku naplňuje požadavky českého mediálního práva i ukazatele profesionality novinářského zpracování na kritérium Věcnosti.

II.6. TRANSPARENTNOST

II.6. TRANSPARENTNOST (1/3)

TRANSPARENTNOST - VÝCHODISKA

Požadavek aktuálnosti, především u elektronických médií, dostává žurnalisty pod značný časový tlak a tudíž není možné vyžadovat, aby novináři sami ověřovali správnost každého údaje, který ve svém zpravodajství použijí. A proto je kladen takový důraz na požadavek transparentnosti, tedy aby novináři používali korektní informační prameny a tyto zdroje popisovali co nejpřesněji.

Poznámka: Novinář pochopitelně nemusí uvádět prameny u použitých informací tam, kde jde o naprosto samozřejmé informace nebo o informace, u nichž je pravdivost obsahu neproblematická. Stejně tak nemusí novinář uvádět prameny ani v případě, kdy si může sám ověřit správnost své zprávy.

TRANSPARENTNOST - HODNOCENÍ

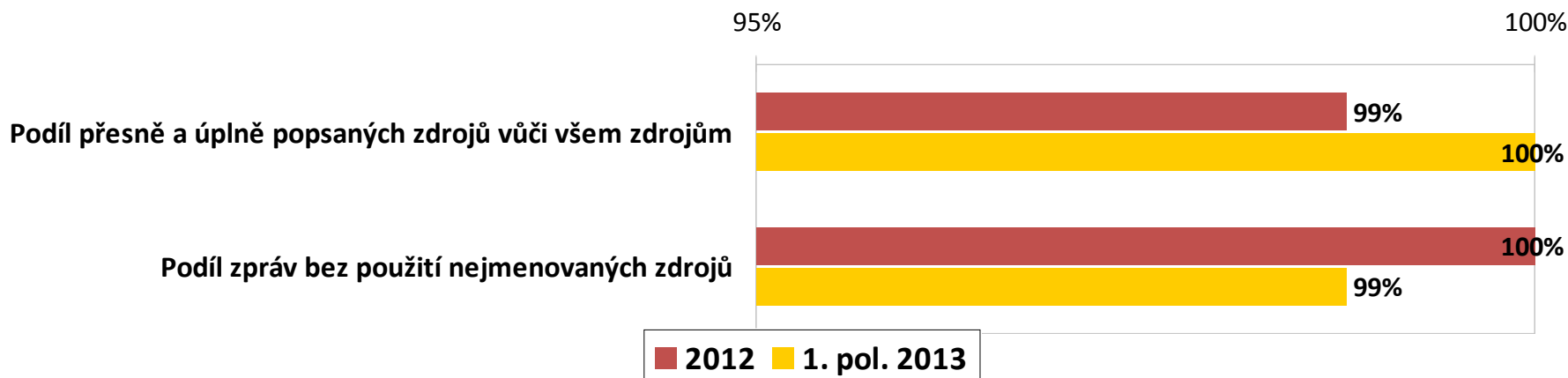
- 1) Indikátor podle podílu příspěvků s přesně a úplně popsanými zdroji
Čím vyšší je tento podíl, tím vyšší je i transparentnost zpravodajství z tohoto úhlu pohledu. (tento indikátor slouží také pro vyhodnocování Přesnosti)
- 2) Indikátor podle podílu příspěvků bez použití „nejmenovaného“ zdroje
Použití nejmenovaného zdroje zapovídá Kodex ČT. Čím vyšší je podíl příspěvků bez použití nejmenovaného zdroje, tím je zpravodajství transparentnější.
- 3) Indikátor podle struktury zdrojů převzatých informací a jejich množství
Čím méně informací zpravodajství přebírá, tím je transparentnější. Výjimkou jsou tzv. oficiální zdroje (např. ČSÚ, ČNB apod.) či renomované tiskové agentury.

II.6. TRANSPARENTNOST (2/3)

Evropská praxe ukazuje, že nejčastěji uvádějí své informační zdroje zpravodajské agentury, následované rozhlasem, tištěnými médii, nejméně pak televizní zpravodajství.

Transparentnost zpravodajství ČT je jak podle indikátoru podílu příspěvků s přesně a úplně popsányi zdroji, tak i podle indikátoru příspěvků bez použití „nejmenovaného“ na velmi vysoké úrovni.

Hodnoty obou indikátorů vysoce převyšují obvykle dosahované standardy veřejnoprávních médií.

II.6. TRANSPARENTNOST (3/3)

Zpravodajství ČT téměř vůbec nepřebírá informace od jiných médií jako jsou jiné televize, tištěná média, internetové servery, což potvrzuje jeho kvalitní práci.

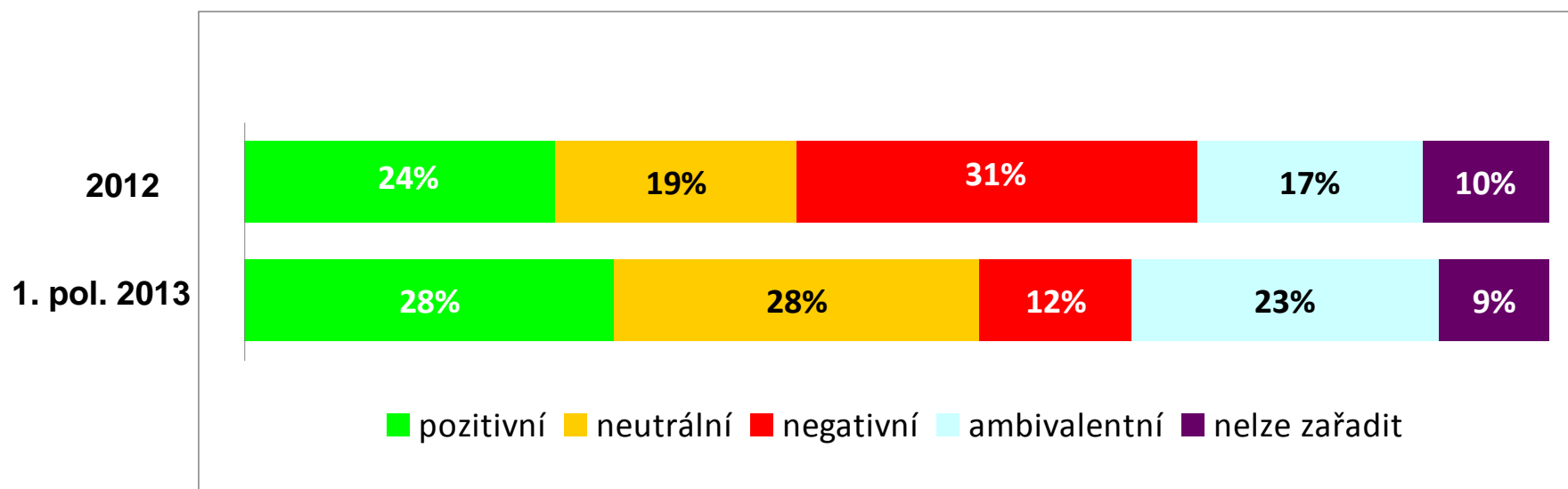
	oficiální zdroje	agentury	TV, rozhlas, printy	internetové servery	politici	přímí aktéři	odborníci	jiné zdroje	nejmenované zdroje
2012	1,9%	0,8%	1,0%	0,7%	16,0%	55,0%	5,7%	17,5%	0,3%
1. pol. 2013	0,7%	0,7%	2,3%	0,7%	21,5%	55,2%	4,3%	14,1%	0,5%

III. OBRAZ SITUACE A ŽIVOTA V ČR VE ZPRAVODAJSTVÍ ČT

III. OBRAZ SITUACE A ŽIVOTA V ČR VE ZPRAVODAJSTVÍ ČT

Zjištěné výsledky boří mýtus, že všechna média informují převážně v negativním duchu.

Meziročně se výrazně snížil podíl negativně vyznívajících příspěvků a mírně vzrostl podíl pozitivních. K tomuto srovnání je však třeba poznamenat, že v roce 2012 byla zkoumána poněkud jiná struktura zpravodajských pořadů než nyní.

IV. ZÁVĚR

IV. ZÁVĚR

- 1. V pěti ze šesti hodnocených vlastností objektivit zpravodajství (tj.: Relevance, Přesnost, Transparentnost, Různorodost a Věcnost) dosahuje zpravodajství ČT minimálně stejných a většinou vyšších úrovní, než jaké jsou obvykle požadované a realizované ve vysílání veřejnoprávních médií.**
- 2. V případě poslední hodnocené vlastnosti objektivit zpravodajství, tj. Vyváženosti, lze na základě zjištěných hodnot indikátorů charakterizujících úroveň Vyváženosti konstatovat, že zkoumaný vzorek zpravodajských příspěvků byl ve svém celku zcela vyvážený ve smyslu požadavků českého mediálního práva i nároků kladených na profesionalitu novinářského zpracování.**
- 3. Česká televize plní „Cíl: Zvyšování informovanosti občanů, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie“ velmi dobře.**

PŘÍLOHA 1

ANALYTICKÝ TÝM

PŘÍLOHA 1 - ANALYTICKÝ TÝM 1/4

Jaroslav Formánek (1960)

- vystudoval francouzský jazyk a dějiny Francie na Institute catholique de Paris

zaměstnání a práce v českých médiích:

- 1992 – 2011 týdeník Respekt, z toho posledních pět let na plný úvazek v pražské redakci, napsal přes 600 článků a rozhovorů
- 1998 – 2003 spolupráce s českou sekcí rádia BBC
- 1992 – 2012 spolupráce s Českým rozhlasem, Svobodnou Evropou, publikování článků v Lidových novinách, časopisech Revolver Revue, Host, Babylon, Prostor

zaměstnání a spolupráce ve francouzských médiích:

- 1995, 2002 Gelende Media Production (výzkum a analýza mediálního pokrytí prezidentských voleb)
- 1995 – 2007 časopisy Info Matin, Le Point, televize Antenne 2 (nyní France 2) a TF1, rádio France Culture

PŘÍLOHA 1 - ANALYTICKÝ TÝM 2/4

VIKTOR ŠLAJCHRT (1952), spisovatel a novinář.

- **Vystudoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem (1971-1975, obor český jazyk a výtvarná výchova).**
- **Po roce 1992 pracoval jako novinář v MfD (1992-1994) a v Respektu (1994-2007), krom toho přispíval do desítek periodik, spolupracoval s rozhlasem i s televizí a jako autor či spoluautor vydal řadu neperiodických publikací. V současnosti píše nejčastěji pro Revolver Revue či Respekt, pracuje jako jazykový redaktor, editor a mediální analytik.**
- **2007-2010 zasedal v porotě literární soutěže Magnesia Litera,**
- **2010-2012 byl členem grantové komise Ministerstva kultury,**
- **2009 a 2010 působil v Etické komisi Syndikátu novinářů ČR,**
- **V roce 2011 obdržel Cenu Ferdinanda Dobrotivého.**

PŘÍLOHA 1 - ANALYTICKÝ TÝM 3/4

David Bartoň (1973)

- v devadesátých letech vystudoval filosofii na FF UK v Praze působil jako mediální poradce Konrád Adenauer Stiftung
- přednášel na Vyšší odborné škole publicistiky v Praze
- v současnosti přednáší četbu klasických textů na FF UK v Praze
- je šéfredaktorem webových novin Přítomnost
- pravidelně publikuje v Lidových novinách, Respektu, Babylonu, Typo

Ivana Vajnerová (1964)

- v letech 1982-1986 vystudovala FF UK
- 1991-1994 komentátorka deníku MF Dnes, poté Hospodářské noviny
- 1994-1996 hlavní editorka domácího zpravodajství České tiskové agentury
- 1996-1997 vládní rada v týmu ministra bez portfeje
- až do roku 2004 jako novinářka v různých časopisech
- 2004-2012 pracovala ve společnostech Presfull, Empirica, Global PR, (náplň práce: výzkumy veřejného mínění, mediální analýzy, vedení focus group apod.)

PŘÍLOHA 1 - ANALYTICKÝ TÝM 4/4

Kateřina Mázdrová (1960)

- **v devadesátých letech studovala žurnalistiku na universitě v Olomouci**
- **od roku 1992 až do současnosti redaktorka vydání týdeníku Respekt**
- **pravidelně publikuje v Respektu, od září 2012 i v měsíčníku Bel/Mondo**